

سه کتاب جدید آریزی چاپ شد

طوری که خوانندگان بسیار عزیز و گرامی نیک میدانند خوشبختانه چاپ کتاب در افغانستان بزبان های پشتو، دری و محلی، در مقایسه به گذشته بسیار انکشاف نموده و این نوید میدهد که قشر با سواد و مکتبی و فهمیده کشور به مطالعه کتب علمی، فنی و ادبی علاقه بیشتر پیدا نموده و کشور ما دارد به برکت آگاهی علمی و اجتماعی همین قشر مکتبی و آگاه، باز بیک مرحله جهش اقتصادی - اجتماعی آماده شده و نسل های بعدی کشور تلخی های گذشته و مشکلات بزرگ موجود را فراموش خواهند کرد. این کار مشکل مینماید، اما با کسب علوم، فنون و هنر ها و تجربه علمی و روحیه عالی و طندوستی بصورت قطعی عملی است و ده ها ملت دگر آنرا موفقانه تجربه نموده اند.

اصل سخن بر این است که مسایلی مانند نوشته، نگارش، تألیف و ترجمه آثار علمی، فنی و هنری زیاد شده و ده ها نویسنده و مترجم و مؤسسه چاپ و نشر و اداره دولتی به کار چاپ و تکثیر کتاب مصروف شده اند.

یکی از کسانی که طی سی سال گذشته مصروف نوشته، ترجمه و تألیف آثار علمی و ادبی است، آقای احسان الله آریزی میباشد که تا حال ۲۲ کتاب چاپ شده دارد. در این دو ماه اخیر سه کتاب به زبانهای پشتو و دری از آریزی به دسترس علاقه مندان قرار گرفته که درین نبشته فقط معرفی میشوند. پرداختن به ارزشمندی علمی این کتاب ها کار دانشمندان جغرافیه، اقتصاد و مسایل اجتماعی است که کار نویسنده و مؤلف کتابها را مورد ارزیابی علمی و انتقادی قرار داده و نظریات خود را با خوانندگان احتمالی بعدی آثار در میان گزارند.

۱- د آسیا طبیعی، سیاسی، بشری، اقتصادی او تاریخی جغرافیه:

این کتاب که جلد اول (د نری هنداره) میباشد، حال بار سوم به چاپ رسیده است. کتاب مثلیکه از نام آن بر می آید، جغرافیای طبیعی، سیاسی، بشری، اقتصادی و تاریخی قاره آسیاست. درین کتاب قاره آسیا منحیث کل و تمام ممالک آزاد و مناطق غیر مستقل آن بگونه سیستماتیک و معلوماتی بصورت نسبتاً مفصل معرفی شده اند که خواننده را در قسمت شناخت کشورها یاری میرساند.

کتاب آسیا بار اول در سال ۲۰۰۰م در ۸۴۰ صفحه و ۱۰۰۰ جلد بچاپ رسیده بود که نظر به تقاضای مردم در سال ۲۰۰۳م تجدید چاپ شد. این کتاب در آن وقت درین زمینه اولین بشمار میرفت. قابل تذکر است که مؤسسه انتشارات زوری که بگمان غالب اولین مؤسسه خصوصی چاپ و نشر کتاب در افغانستان بحساب میرود، قبل از کودتای هفت ثور یک کتاب صد صفحه ای در مورد معرفی کشور های جهان بچاپ رسانیده بود که هر کشور در آن در یکی دو صفحه معرفی شده بود، اما آسیا اولین کتابی است که در افغانستان باین حجم بزرگ نوشته شده است.

جایگاه افغانستان در جلد اول کتاب (د نری هنداره) بسیار برجسته و حدود ۱۸۰ صفحه است. کشور های همسایه و کشور های بزرگ و مقتدر آسیا هم جای خود را دارند. مثلاً چین ۵۰ صفحه کتاب را به خود اختصاص داده است. در پایان کتاب دو ضمیمه وجود دارد که در یکی مؤسسات و سازمان های منطقوی و جهانی معرفی شده و در دومی همان تعاریف و اصطلاحات جغرافیایی مختصراً گنجانیده شده که نام های آن در متن کتاب بار - بار ذکر شده و ممکن فهم آن برای بعضی جوانان تازه کار اندک مشکل بنماید.

بعد از چاپ دوم کتاب (آسیا)، باز هم ضرورت بود تا کتاب هر سال یا چند سال بعد دوباره تجدید چاپ شود. مؤسسات متعددی در سراسر دنیا و به زبانهای مختلف این کار را انجام میدهند و آخرین معلومات در مورد معرفی طبیعی، سیاسی، بشری، اقتصادی و تاریخی کشور های جهان را به مردم عرضه میدارند تا آنها از اوضاع جهان و منطقه ای که در آن زندگی میکنند با خبر باشند.

آقای آریزی با درک همین مسؤولیت، کتاب (آسیا) را با آخرین معلومات دست داشته آماده چاپ دوباره نموده که در خور تمجید و تحسین میباشد. اکنون ما آخرین معلومات و اطلاعات در مورد کشور های آسیا را در اختیار داریم. بعد از آنکه جلد های بعدی کتاب (استرالیا)، (افریقا)، (اروپا) و (امریکا) هم چاپ شد، معلومات ما در مورد تمام کشور های دنیا زیاد و تازه خواهد شد.

مؤلف کتاب در مقدمه جلد (آسیا) وعده نموده که این کار را ظرف دو سال آینده تکمیل مینماید و نوید داده که خوشبختانه کار ترجمه این کتاب به زبان دری نیز آغاز شده است!

کتاب (آسیا) اینبار ۱۲۸۰ صفحه دارد که سهم معرفی افغانستان در آن ۳۰۰ صفحه است. این کتاب با ایزاد جدوال تمام کشورهای مستقل جهان، مناطق غیر مستقل، نقشه ها و بیرق های کشورهای آسیایی هنوز هم غنی تر شده است.

۲- مطالعه امکانات خود کفایی افغانستان از تولیدات شکر

این کتاب در واقع مونوگراف آقای آریزنی است که در سال ۱۳۵۶ هـ ش نگاشته شده بود و حالا با معلومات، ارقام، احصایه ها و تحلیل جدید در ۲۷۰ صفحه طبع رسیده است. درین کتاب تاریخچه کشت نیشکر و چغندر در جهان و افغانستان، تاریخچه ایجاد و انکشاف صنایع تولید شکر از نیشکر و چغندر در جهان و افغانستان از سال ۱۳۳۵ هـ ش یا اولین سال پلان اول پنجساله انکشاف اقتصادی - اجتماعی افغانستان (۱۳۳۵ - ۱۳۳۹ هـ ش) تا حال به بحث گرفته شده، عرضه و تقاضای شکر در دنیا و افغانستان بررسی شده و مورد تحقیق و مطالعه قرار گرفته که نشان میدهد افغانستان میتواند، از نظر تولید شکر به مرحله خود کفایی رسیده و از هدر رفتن یکصد ملیون دالری جلوگیری نماید که هر سال برای خریداری شکر بمصرف میرسد.

اگر صادقانه قضاوت شود، پیشنهاد های بیست گانه نویسنده کتاب بسیار علمی است، قبلاً در مناطق و کشورهای مختلف جهان آزمایش شده و اگر مقامات دولتی و سرمایه گزاران بالقوه سکتور صنایع کشور آنرا جدی بگیرند، افغانستان ظرف ده سال آینده در موقعیتی قرار میگیرد که نه تنها تمام ضروریات داخلی خود را تکافو نماید، بلکه میتواند که به یک کشور صادر کننده شکر مبدل شود! آقای آریزنی برای تهیه این کتاب از آخرین معلومات، ارقام و احصایه های افغانستان و جهان و از حدود ۵۵ ماخذ معتبر استفاده نموده است.

خوانندگان عزیز! شما چهره کریح جنگ را، که باعث درهم شکستن وحشتناک سکتور های زراعتی و صنعتی افغانستان شده است، درین کتاب و در قسمت تولیدات نیشکر و چغندر و تولید شکر به وضوح می بینید و درک می کنید که کشور عزیز ما واقعاً با چه مشکلات عظیمی روبرو میباشد.

۳- د غازی محمد جان وردک ژوند او مبارزه

سومین اثر که توسط آریزنی در واقع گردآوری شده، کتابی است در یکصد صفحه از نویسندگان و متخصصین گرانقدر کشور استاد حبیب الله رفیع، پوهنوال محمد رسول باوری، داکتر عبدالخالق رشید، معاون سر محقق عبدالحکیم صافی، سر محقق محمد فاضل شریفی، خیرنپوه سید امین مجاهد و محترم حیات الله حلیم است که مقالاتی در باره ابعاد و زوایای مختلف زندگی، مبارزه و جهاد غازی محمد جان وردک به رشته تحریر در آورده اند.

غاری محمد جان وردک یکی از شخصیت های مبارز دوران جنگ دوم افغان - انگلیس است که بعد از سعی و مجاهدت فراوان در راه آزادی افغانستان، در حومه شهر مزارشریف فعلی، در وقت امارت امیر عبدالرحمان خان، و گویا که با نیت و قصد سوء وی، به شهادت رسانیده شده و همانجا دفن است. در مقدمه کتاب آمده است که مقامات مسؤل دولتی افغانستان پنج جریب زمین را در منطقه کوتل (ابدو) در سمت دوراهی حیرتان، برای اعمار مقبره محمد جان وردک وقف نموده که یک اقدام قابل تقدیر میباشد.

آقای آریزنی در مقدمه ای که بر این کتاب نگاشته، از متخصصین و دانشمندان کشور تقاضا نموده تا در مورد سایر شخصیت های ملی و مبارز افغانستان چه در دوران جنگهای آزادی بخش با انگلیس ها، چه قبل و چه بعد از آن تحقیق نموده و نتایج کار مثبت آنها را در معرض دید عامه قرار دهند تا جوانان فعلی افغان در پرتو کار و مبارزه آزادی خواهان و ترقی خواهان قبلی، راه خود را بطور درست انتخاب نموده بتوانند.

در مقدمه کتاب بطور مثال از شخصیت های نظیر ملامشک عالم، میر بچه جان کوهدامنی، محمد عثمان خان تگابی، عصمت الله جبارخیل، فیض محمد لوگری، غلام حیدر خان چرخ، ملالی میوندی، لویه ادی، سردار محمد ایوب خان، میر غلام محمد خان اوپپانی، مولوی عبدالغفور لنگری و مغل خان کاموی یاد شده است.

آقای آریزنی با چاپ این سه کتاب وعده نموده که چهار جلد باقیمانده (د نری هنداره) یا قاره های (استرالیا یا اوقیانوسیه)، (افریقا)، (اروپا) و (امریکا) را بزودی به زبان های پشتو و دری به جامعه تقدیم خواهد نمود و در مورد تحقیق خود در باب امکانات خود کفایی افغانستان از تولیدات شکر می نویسد که اگر این کتاب مقبول طبع استادان و محصلین پوهنتون های کشور و سایر علاقمندان کتب اقتصادی قرار بگیرد، وی اسناد، معلومات و احصایه های کافی در اختیار دارد تا عین کار را در مورد مطالعه امکانات خود کفایی افغانستان از تولیدات سمند، پنبه و کتان و چند قلم دگر مورد ضرورت عامه و قابل صدور انجام خواهد داد.

به امید موفقیت های آتی آقای آریزنی!

کابل ۱۴ / ۵ / ۱۳۹۰ شمسی